

om flere folkeafstemninger vil få en skattedæpende effekt.

Erfaringerne fra USA viser, at et flertal af de syv delstater, der har de højeste omsætningskatter, mangler folkeafstemning ved vælgerinitiativ. Det samme er tilfældet for de fem delstater, der har den højeste indkomstskat. Blandt de syv delstater, som ikke har indkomstskat, har et flertal folkeafstemninger ved vælgerinitiativ. Fjernelsen af indkomstkatten i disse syv stater – Alaska, Florida, Nevada, South Dakota, Texas, Washington og Wyoming – har utvivlsomt sammenhæng med, at folkeafstemningsmuligheden påvirker politikerne til at udvise større forsigtighed over for de offentlige finanser.

Forholdene i Schweiz viser den samme tendens. Det offentliges skatteindtægter i Schweiz, målt i forhold til bruttonationalproduktet (BNP), er blandt de laveste i Europa.

Også i Danmark er det sandsynligt, at den blotte adgang til afholdelse af vejledende folkeafstemninger vil præge de politiske beslutninger i retning af større økonomisk ansvarsbevidsthed. Det vil være politisk uklogt at bevilge afholdelse af udgifter, der af befolkningen betragtes som unyttige eller måske endog er i åbenbar modstrid med befolkningens ønsker.

5. Tidligere forslag om folkeafstemninger

Medlemmer af Fremskridtspartiets folketingsgruppe fremsatte den 2. april 1975 forslag til folketingsbeslutning om vejledende folkeafstemninger om kommunale anliggender (af Kjærulff-Schmidt m.fl.), se Folketingstidende 1974-75, 2. samling, forhandlingerne sp. 2544 og 4720 samt tillæg A sp. 3681, jf. Folketingets Årbog 1974-75, side 686 ff.

Ifølge beslutningsforslaget opfordrede Folketinget indenrigsministeren til at fremsætte lovforslag, der åbnede mulighed for, at kommunale anliggender kunne underkastes en vejledende folkeafstemning i kommunen på begæring af et mindretal af kommunalbestyrelsesmedlemmer og/eller et mindretal af de vælgere, der var optaget på valglisten i vedkommende kommune.

Ved 1. behandling af forslaget kunne indenrigsministeren erklære sig enig i den målsætning, der lå bag ved forslaget, hvorimod han ikke følte sig overbevist om, at den foreslåede løsning på tilfredsstillende måde ville føre frem til det ønskede mål. Også de øvrige partiers ordførere var i overvejende grad positive for så vidt angik det principielle sigte i forslaget, men havde betænkeligheder ved forslagets udformning.

Kommunaludvalget afgav ikke betænkning over forslaget inden folketingsårets udløb.

Den 16. marts 1977 fremsatte medlemmer af Fremskridtspartiets folketingsgruppe forslag til lov om folkeafstemninger i kommunerne (Af Kjærulff-Schmidt m.fl.), se Folketingstidende 1976-77, 2. samling, forhandlingerne sp. 709 og sp. 2979, samt tillæg A sp. 3701, jf. Folketingets Årbog 1976-77, side 500 ff.

Ifølge forslaget kunne ethvert spørgsmål, der var omfattet af det kommunale selvstyre, underkastes en vejledende folkeafstemning i en kommune, såfremt det begæredes af mindst 10 pct. af de på valglisten opførte vælgere eller mindst en tredjedel af kommunalbestyrelsens medlemmer.

Om baggrunden for forslaget hed det i de ledsagende almindelige bemærkninger bl.a.:

»Ved gennemførelsen af kommunalreformen reduceredes antallet af kommuner fra ca. 1.300 til 275. Storkommuneideen har gjort det umuligt at opretholde den tidligere nære kontakt imellem borgerne og de folkevalgte, og det er til dato ikke lykkedes at gennemføre foranstaltninger, der har kunnet erstatte den personlige kontakt mellem befolkningen og dens valgte repræsentanter.

Fremskridtspartiet har fra første færd arbejdet for hyppige folkeafstemninger som en nærdemokratisk foranstaltning. Et forslag til vejledende folkeafstemninger i kommunerne blev fremsat i folketingsåret 1974-75, 2. samling.

Ved 1. behandling erklærede såvel indenrigsministeren som en række ordførere sig enige i den målsætning, der lå bag forslaget, men på en række punkter anførtes saglige indvendinger mod forslagets udformning. Disse indvendinger er søgt imødekommet ved udarbejdelsen af nærværende lovforslag, og det er derfor forslagsstillernes håb, at der vil kunne opnås tilslutning til forslaget i dets foreliggende skikkelse«

Ved 1. behandling fik lovforslaget en overvejende kritisk modtagelse såvel af indenrigsministeren som af de fleste øvrige partiers ordførere bortset fra ordførerne fra Det radikale Venstre og Danmarks Retsforbund.

Udvalget afgav ikke betænkning over forslaget.

Folketinget har ikke i de mellemliggende år behandlet lovforslag eller beslutningsforslag om indførelse af generelle regler om vejledende folkeafstemninger. Derimod har Tinget flere gange behandlet forslag om afholdelse af vejledende folkeafstemninger vedrørende konkrete spørgsmål, f.eks. forslag til lov om folkeafstemning om flytninge (L 38, Folketingstidende 1989-90 af Knud Lind (FP) m.fl.), se Folketingstidende 1989-90, forhandlingerne sp. 722, 921, 9465 og 10010, samt tillæg A sp. 1161 og tillæg B sp. 1011, og forslag til lov om afholdelse af vejledende